

JULIET MACUR

VALHEIDEN
KETJU

LANCE
ARMSTRONGIN
TARINA

TAMMI

Juliet Macur

VALHEIDEN
KETJU

Lance Armstrongin tarina

SUOMENTANUT SAMI HEINO

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ TAMMI
HELSINKI

Englanninkielinen alkuteos: *Cycle of Lies. The Fall of Lance Armstrong*
Copyright © 2014 by Juliet Macur
All rights reserved including the rights of reproduction in whole or in part in any form.

Suomenkielinen laitos © Kustannusosakeyhtiö Tammi 2014
ISBN 978-951-31-7553-5
Painettu EU:ssa

*Elämäni kahdelle suurimmalle rakkaudelle
Davelle ja Allegralle*

Sankareilleni Mamalle ja Tatalle

Sisällys

II	Esipuhe
19	Ensimmäinen osa: Perheen valheet
49	Toinen osa: Lajin valheet
109	Kolmas osa: Median valheet
153	Neljäs osa: Veljeskunnan valheet
191	Viides osa: Amerikkalaisen sankarin valheet
267	Kuudes osa: Totuus
326	Jälkisanat
335	Kiitokset
339	Viitteet
361	Kirjallisuutta aiheesta
363	Henkilöhakemisto

Tämä on minun kehoni. Voin tehdä sille mitä haluan. Voin kehittää sitä, tutkia sitä, muokata sitä ja kuunnella sitä. Kaikki haluavat tietää, mitä käytän. Ai että mitäkö käytän? Pyörääni. Treenaan perse ruvella kuusi tuntia päivässä. Mitä sinä käytät?

– LANCE ARMSTRONG

Esipuhe

Lance Armstrongin 10 miljoonan dollarin unelmatalo¹ kätkeytyy korkean, kermanvärisen kalkkikivimuurin ja jykevän portin taa. Vieraat ajavat ympyränmuotoiselle pihatielle, jonka ylle levittäytyvät jättimäisen tammen oksat ojentuvat kohti 725 neliömetrin espanjalaistyylistä siirtomaakartanoa.

Puu itsessään on osoitus Armstrongin kuuluisasta tahdonvoimasta. Puu nimittäin sijaitsi aikoinaan tontin toisella laidalla, viitisenkymmentä metriä talosta länteen. Hän halusi puun pääportaikon eteen. Siirto-operaatio maksoi 200 000 dollaria. Hänen hyvä ystävänsä vitsaili, että agnostikko Armstrong organisoii projektin todistaakseen, ettei tarvinnut Jumalaa siirtääkseen maita ja taivaita.

Olen ollut Lance Armstrongin kanssa riidoissa jo lähes vuosikymmenen. On kulunut seitsemän vuotta siitä, kun hänen agenttinsa Bill Stapleton uhkasi ensimmäisen kerran haastaa minut oikeuteen. Silloin olin vain yksi monista toimittajista, joita Armstrong oli yrittänyt manipuloida hurmaamalla tai öykkäroimällä. Oikeusjuttujen nostaminen sellaisia toimittajia vastaan, jotka tohtivat kyseenalaistaa hänen uskomattoman tarinansa, oli Armstrongille helpoin ja nopein tapa vakuuttaa yleisölle, ettei hänen kritisoimisensa ollut vaivan arvoista. Vuosien mitaan minusta tuli eräs hänen arkkivihollisistaan, yksi niistä monista, joita Armstrongin ja hänen kätyriensä oli pidettävä silmällä.

Vasta nyt, kun Armstrongin julkisuuskuva on romahtanut, olemme solmineet jonkinlaisen aselevon. Vaikka hän kiistääkin seikan, tiedän hänen suostuneen haastateltavakseni, koska hän luulee pystyvänsä vaikuttamaan tämän teoksen sävyyn ja suuntaan. Olen todennut hänelle, että se ei tule onnistumaan. On järjestetty lukuisia rikos- ja siviilioikeu-

dellisiä tutkimuksia siitä, johtiko Armstrong monisäikeistä dopingorganisaatiota voittaakseen seitsemän Ranskan ympäriajoa. Hänet parhaiten tunteneet pyöräilijäkollegat ovat antaneet valahtoisia todistuksia, jotka ovat ristiriidassa Armstrongin jokaisen julkisen puolustuspuheen kanssa. Armstrong on valehdellut valehtelemasta päästyäänkin. Kaiken tämän jälkeen sukupolvemme pahamaineisin urheilija tajuaa, että minulla on äkkiä käsissäni aika monia lankoja. *Minä* puolestani tajuan, että Armstrong luulee vieläkin valtansa olevan lähes rajatonta.

”Voit kirjoittaa mitä haluat”, hän toteaa erään keskustelumme aikana. ”Mutta kirjasi nimeksi tulee siis *Valheidten ketju?* Se pitää muuttaa.”

Olen haastatellut Armstrongia kahden kesken viidessä eri maassa: pyöräilyjoukkueiden hikiseltä lycralta haisevissa busseissa Ranskan ympäriajon aikana, New York Cityn hienostohotellien huoneissa, limusiinien takapenkeillä, ankeissa kokoushuoneissa ja tuntikausia puhelimessa.

Keväällä 2013, kun Armstrongin koko maailma on romahtanut ja muuttoautot ovat matkalla hänen rakkaaseen kartanoonsa, olen tullut vierailemaan ensimmäistä kertaa hänen kotiinsa Texasin Austiniin.

Hän toivottaa minut tervetulleeksi. Juhlittu (ja nyttemmin valheeksi osoittautuneen) uransa muistikirjoitusten keskellä hän haluaa varmistaa, että kirjoittaisin ”tositarinan”.

Olen siis pysäköimässä autoa mahtavan tammen siimekseen; puun, jonka hän siirrätti, koska pystyi siihen. Taloa katsellessani mietin miehen keltaisia paitoja. Kuukausi sen jälkeen, kun Yhdysvaltain antidopingtoimikunta (United States Anti-Doping Agency, USADA) oli julkaissut tuhat sivua todisteita Armstrongia vastaan ja mitätöinyt hänen kaikki seitsemän Ranskan ympäriajo -voittoaan, hän twiittasi itsestään kuvan, jossa hän lekotteli ylimielisen näköisenä L:n muotoisella sohvalla kartanossaan. Seitsemän keltaista voittajanpaitaa roikkui näyttävästi taustalla, ja saateteksti kuului: ”Palasin Austiniin ja otan rennosti.” Tämä tapahtui marraskuussa 2012. Olisiko Armstrong nyt, seitsemän kuukautta myöhemmin, yhä yhtä uhmakas?

Ennen kuin ehdin ottaa avaimia virtalukosta, kerubinkasvoinen kiharapää lätkäisee pienet esikoululaisen kämmenensä autonikkunaa vasten. Se on Lancen nuorin poika Max.

Armstrong seisoo hänen takanaan mustassa T-paidassa ja mustissa koripalloshortseissa, joiden lahkeet ulottuvat juuri arpisten polvien tasalle. Hänellä on päässään mustat aurinkolasit.

”Sanopa Julietille hei, Max”, Armstrong kehottaa.

”Moi Joo-lee-e-ette!” Max sanoo. Sitten hän kääntyy isänsä puoleen ja pyytää jätelöä, mikä saa hänen isänsä kikattamaan. Sellaista en ole aiemmin nähnyt.

”Saat toki jätelöä”, Armstrong toteaa. ”Olet ollut kiltisti, pikkukaveri, todella kiltisti.”

Kiipeämme etuportaat ylös, mutta Armstrong pysähtyy ovelle. Hän silmäilee puuta, taloa ja muistelee elämää, josta on nauttinut.

”Mahtava paikka, vai mitä?” hän sanoo.

”Kyllä vain”, myönnän. ”Jäätkö kaipaamaan tätä?”

Armstrong ei haluaisi muuttaa, mutta hänen on pakko. Sponsorit ovat kääntäneet hänelle selkensä ja riistäneet häneltä arviolta 75 miljoonan dollarin tulot.² Jos Armstrong häviää kaikki häntä vastaan nostetut oikeusjutut, hänelle jää 135 miljoonan dollarin velat.³ ”Palamista hidastaakseen”, kuten hän asian muotoilee, hän on irtisanonut jo Manhattanin Central Parkin kupeessa sijaitsevan kattohuoneiston vuokrasopimuksen ja luopunut talosta Texasin Marfassa. Seuraavana on vuorossa tämä Austinin-talo, jonka Armstrong on vaihtanut huomattavasti vaatimattomampaan asuntoon lähellä keskustaa.

Armstrongin entiset sponsorit – mukaan lukien Oakley, Trek Bicycle Company, RadioShack ja Nike – ovat jättäneet hänet puille paljaille. Hän pitää yrityksiä pettureina. Kun Armstrong teki Trekin kanssa sponsorisopimuksen, yritys teki sata miljoonaa dollaria voittoa vuodessa.⁴ Vuonna 2013 yrityksen tulos saavutti miljardin dollarin rajapyykin. ”Ja kenenköhän ansiota se mahtaa olla?” Armstrong kysyy. ”No helvetti soikoon minun.” Hän naputtaa etusormella rintaansa. ”Sori vaan, mutta se on totuus. Ilman minua niin ei olisi käynyt.”

Kun sponsorit hylkäsivät Armstrongin, hän hylkäsi heidän tuotteensa. Hänen dallasilaisten ystäviensä jalassa saattaa joskus nähdä mittatilaustyönä tehtyjä keltaisia Niken lenkkareita, joiden mustaan ilttiin on kirjailtu pienillä keltaisilla kirjaimilla ”Lance”. Hyväntekeväisyysjärjestö Goodwillin myymälä Austinissa pullistelee Armstrongin vanhoja Nikevaatteita ja Oakley-aurinkolaseja. Viikkoa ennen vierailuani muuttofirma kävi pakkaamassa Armstrongin vierastalon tavarat. Muuttomiesten pitää suoriutua vielä niistä merkkituotteista, joita on autotallissa: mustista Livestrong Nike -lippiksistä, Niken mustista duffelikasseista, joissa on keltainen logo, Oakleyn aurinkolaseista ja silmälasikehyksistä sekä laatikollisesta lippiksistä, joissa lukee ”Yes on Prop 15” – Armstrong

tuki vuonna 2007 Texasissa tehtyä lakiesitys numero 15:ttä, joka koski syöpätutkimusta, syövän ehkäisemistä ja valistusta.

Armstrong muutti Austiniin vuonna 1989 Planon esikaupunkialueelta Dallasista. Edistykselliseen kaupunkiin ilmestyi finninaamainen ja kilpailuhenkinen kovanaama. Hänen ruskeissa kiharoissaan oli vaaleita raitoja, vasemmassa korvassa riippui kultarengas, kaulan hopeaketjussa Texasin muotoinen riipus, ja taskussa nuorukaisella oli väärennetty henkilöllisyystodistus.

Armstrongin tienasi 12 000 dollaria vuodessa⁵ ja asui yksiossässä, jonka vuokra oli 200 dollaria kuussa. Vuositulojensa lisäksi Armstrong sai avustusta paikalliselta mesenaatilta J. T. Nealilta, joka oli ottanut hänet siipiensä suojaan. Yksiönsä Armstrong sisusti isolla, mustalla nahkasohvalla ja samaan sarjaan kuuluvalla nojatuolilla. Takana yllä riippui sinipuna-valkoiseksi värjätty Texas Longhorn -härän kallo.

Ahtaasta yksiöstä ylelliseen lokaaliin: tämä kuvastaa Armstrongin nousua nykypäivän amerikkalaiseksi pyhimykseksi – syövän nujertanut mies päihitti maailman parhaat pyöräilijät rankassa lajissa, seurusteli kenen kanssa halusi ja ansaitsi siinä samalla miljoonia.

Armstrong rakastaa tätä taloa. Hän rakastaa sen tilavuutta ja lattiasta kattoon ulottuvia ikkunoita. Hän rakastaa maisemoitua pihamaata, missä lapset voivat pelata jalkapalloa, ja kristallinkirkasta vettä välkehtivää uima-allasta (kyseessä on ns. *negative edge* -uima-allas *eikä* suinkaan ns. ääretön allas⁶). Talon takana kohoaa korkea rivistö italiansypressesjä.

Armstrong muutti tänne vuonna 2006 voitettuaan Ranskan ympäriajon seitsemännen kerran. Hän sanoi kerran, että talo on hänen turvasatamansa – sen seinien sisällä ”kukaan ei ui liiveihini”⁷. Kun Armstrong oli jälleen kerran onnistunut tekemään tyhjäksi alituiset yritykset paljastaa hänen dopinginkäyttönsä, hän saattoi kääntyä pääaulasta vasemmalle ja sitten heti oikealle ja kadota isoon viinivarastoonsa nostamaan Tignanello-maljan hyväälle tuurilleen.

Sohvapöydällä on lähes metrin mittainen pienoismalli yksityisestä Gulfstream-suihkukoneesta, joka oli Armstrongin suosikki pitkänmatkanlennoilla. Valkoisessa koneessa on mustia ja keltaisia vauhtiraitoja. Hän nousi usein kavereidensa kanssa ”surffaamaan” koneen käytävälle nousun aikana. Armstrong myi koneen vuoden 2012 joulukuussa kahdeksalla miljoonalla dollarilla⁸ valmistautuessaan väistämättömiin oikeuskuluihin, sillä Yhdysvaltain antidopingtoimikunta oli julkaissut raportin, jossa paljastettiin Armstrongin huijaus.

Juuri kun asetumme istumaan suuren talon toisen kerroksen mediahuoneeseen, Armstrongin kaksostytöt Grace ja Isabelle pelmahtavat sisään. He ovat kuin kopioita Kristin-äidistään: kauniita vaaleaverikköjä. Heidän avoimet hymynsä paljastavat hopeanvärisinä kimaltavat hammasraudat.

”Moi isi! Ostitko meille ne hameet internetistä?” Isabelle kysyy hypiessään sisarensa kanssa sohvalla.

”Niin isi, ostitko?” Grace säestää.

”En, en vielä”, Armstrong vastaa. ”Nyt on kuitenkin melkein pä oluen aika. Olisi mukavaa, jos jompikumpi nuorista neideistä kipaisisi minulle oluen. Shiner Bockia.”

Grace huutaa: ”Shiner Bock! Etsä nyt sitä tiedä, olutta – B-O-C-K. Siinä ei ole kierrekorkkia.”

Saatuana oluen käteensä Armstrong katsoo minua ja kommentoi: ”Tällaista minun kamala elämäni sitten on. Aivan kauheaa.”

Hän mainitsee, miten paljon nauttii siitä, että talossa on lapsia – lapset ovat niin avoimia ja puhdasmielisiä, liian nuoria huijaamaan häntä. Kysyn, tuntuuko hänestä siltä, että ihmiset ovat käyttäneet häntä hyväkseen, hyötyneet hänen kustannuksellaan.

”Hmm, kyllä”, hän vastaa.

”Kuka?”

”Kaikki. Jonon jatkoksi vain.”

Nuorukaisesta, joka aikoinaan koristeli olohuoneensa häränkallolla, on sukeutunut korkeatasoisen ja kalliin taiteen keräilijä. Hänellä on selkeästi erottuva, joskin hämmäntävä maku. Sisään tullessa vierailija näkee yli kolme metriä korkean ja puolitoista metriä leveän lasimaalauksen, joka lähemmin tarkasteltaessa osoittautuu sadoista värjäytyistä perhosista rakennetuksi mosaiikiksi – teos on Damien Hirstin *Tree of Life*. Hirst tunnetaan provosoivista installaatioistaan (esimerkiksi matojen kalvama lehmänpää lasivitriinissä). Kun Hirst koristeli vuonna 2009 Armstrongin pyörän perhosilla, eläinoikeusjärjestö PETA kutsui työtä ”kauhistuttavaksi julmuudeksi”⁹.

Mitä enemmän näen Armstrongin keräämää taidetta kaikkialla talossa, sitä kummallisemmalta hänen taidemakunsa vaikuttaa. Hänen valintojaan voi hyvällä tahdolla kutsua synkiksi; niiden määrittäminen hätkähdyttäväksi on liian yksinkertaista. Hän itse ei sano niistä muuta kuin että ne ovat ”ihan saatanan cooleja”.

Avaran ruokailutilan seinustoille on asetettu marmorisia vihkivesiastioita, mutta tulisijan yllä riippuu valokuva Andres Serranon teoksesta *Piss and Blood No. 7*. Valokuvaaja herätti närkästystä vuonna 1987 valokuvallaan, joka esitti taiteilijan omaan virtsaan upotettua muovista krusifiksia. Jotenkin tunnelmaan sopii, että samassa huoneessa on juuri tuo valokuva sekä urheilija, joka väittää antaneensa dopingtesteissä satoja virtsa- ja verinäytteitä.

Ruokailutilan toisessa päässä on Armstrongin hämärästi valaistu, tummasävyisellä puulla verhoiltu toimisto, joka vaikuttaa soveltuvan miestiskelyyn. Huoneen kulmauksessa olevan työpöydän äärestä Armstrongilla on suora näköyhteys Ranskan ympäriajosta voittamiinsa pokaaleihin – seitsemän tummansinistä, kultakirjaitua keraamista maljaa – jotka on asetettu kirjahyllyn päälle. Jokainen palkinto hohtaa erillisen spottivalon loisteessa.

Työpöydän vasemmalla puolella on taideteos, joka saattaa kuvata Armstrongin välirikkoa perheeseen, ystäviin, rakastajattariin ja tallikaverihin. Luis González Palman seepiansävyinen valokuva esittää miestä ja naista tanssimassa. Vai tanssivatko he sittenkään? Tarkemmin katsoen hahmojen selästä töröttää piikkejä. Armstrong myöntää ainoastaan sen, että teos on synkeä.

Jeesus-aiheinen taide on oma lukunsa.

Työpöydän oikealla puolella on lähes koko seinän peittävä 1600-luvulta peräisin oleva espanjalainen maalaus, joka esittää ristillä riippuvaa Jeesusta. Kultaisen sädekehän kruunaama Jeesuksen pää on riipuksissa, ja neljä naista rukoilee ristin juurella. Vuosia aiemmin maalaus roikkui Armstrongin katoliselle ex-vaimolleen rakennuttamassa kappelissa heidän kotonaan Espanjan Gironassa. Armstrong itse ei ole uskonnollinen. Hän pitää järjestäytyneitä uskontoja tekopyhien ihmisten touhuna.

Lähellä toimistoa, portaikon seinustalla, on toinen tulkinta ristiinnaulitsemisesta. Teos avautuu täysin vain tietyistä kulmista, jolloin näkyviin ilmestyy ristille naulattu Kristus.

”Yksi mies on ottanut tuhansien synnit kontolleen”, Armstrong toteaa. Krusifikseista huolimatta hän puhuu tietenkin itsestään. Hän esimerkiksi haluaa minun kirjoittavan, että hänestä on tullut vuosisadan aikana dopingia käyttäneiden pyöriilijöiden marttyyri – tämä on hänen tapansa varmistaa, että myös teen niin.

Armstrong astelee toimistonsa sivupöydän ääreen ja poimii siltä kynnärvartta esittävän veistoksen. Teos on japanilaistaiteilija Haroshin käsi-

alaa, ja se on valmistettu puristetuista rullalautojen kappaleista. Veistoksen keskisormi on pystyssä.

”Tässäpä oikeastaan elämäntarinani”, Armstrong toteaa. Sitten hän nostaa veistoksen kasvojeni eteen. Huomaan hänen kätensä. Molemmissa kämmenissä on haava. Armstrong kertoo, että lääkäri oli polttanut niistä pari kystaa. Ajattelen stigmoja.

”Haista vittu”, Armstrong sanoo nauraen.

Seitsemän vuotta sitten Armstrong kertoi kolmelle päätyneestä avioliitosta syntyneelle vanhimmalle lapselleen – Luke, Grace ja Isabelle – että nämä valmistuisivat high schoolista asuessaan talossa suuren tammen katveessa.¹⁰ Sen hän oli lapsille velkaa. He olivat matkustaneet Armstrongin mukana Texasista Ranskaan ja Espanjaan lukemattomia kertoja. Lopultakin he voisivat asettua jonnekin pysyvämmiin. ”Isä lupaa, ettei enää muuta”, hän oli sanonut. He asuivat kuuden minuutin matkan päässä äidistään Kristinistä, ja mustavalkoisten perhekuvien ympäröimä jättimäinen keittiönpöytä oli turvallisen kodin keskipiste. Lapset tiesivät, että isä olisi paikalla suuren osan viikosta – sohvalla katsomassa CNN:ltä *Anderson Cooper 360°* -ohjelmaa. Vuoden 2012 kesällä Armstrong rakennutti pohjakerrokseen lisäosan, johon tuli kasvavalle perheelle seitsemäs makuuhuone. Talo oli hänen tukikohtansa. Hän asui siellä sorjan tyttöystävänsä Anna Hansenin ja heidän kahden lapsensa – Maxin ja Shirley Templeä muistuttavan 2-vuotiaan Olivian – kanssa. Armstrong klaaneineen oli kaavaillut viettävänsä talossa vuosia turvassa ja onnellisena.

Mutta nyt muuttomiehet ovat tulossa. On kesäkuun kuudes vuonna 2013, ja Luken on tarkoitus valmistua vasta viiden vuoden kuluttua. Aamulla pihatielle kurvaa letka mustia kuorma-autoja, joista purkautuu muuttomiehiä mustissa T-paidoissaan. Tunnelma on jo tässä vaiheessa kolkko. Muuttomiehet ovat jo aiemmin käyneet tyhjentämässä 150-neliöisen vierastalon, joka on hiekanvärisine julkisivuineen ja poltetun oranssin värisine kattoineen isomman kartanon pienoiversio.

Kesäkuun seitsemäntenä palaan seuraamaan, miten muuttomiehet tyhjentävät päärakennuksen. He ottavat Armstrongin Tour de France -voittopokaalit valaistuilta hyllyiltään, käärivät ne vihreään kuplamuoviin ja pakkaavat sinisiin laatikoihin. Yksi miehistä pakkaa muuttolaatikko nro 64:ään hopeakehyksisen 12 x 18 -kokoisen valokuvan, jossa Armstrong istuu Discovery Channel -tallin kanssa illallisella viimeisen Ranskan ympäriajo -voittonsa jälkeen vuonna 2005. Armstrong, talli-

kaverit ja pitkäaikainen tallipäällikkö Johan Bruyneel näyttävät seitsemää sormea. Jokaisen miehen ranteessa on keltainen Livestrong-ranneke. Pöytä on täynnä puolityhjiä viinilaseja. Välähdys entisestä elämästä.

Laatikko nro 64 kannetaan muiden seuraksi. Seuraan muuttomiehiä mediahuoneeseen. He ottavat valkoiset hansikkaat kädessään seitsemän kehystettyä Tourin johtajan keltapaitaa alas seinältä. Edellisenä päivänä, kun istuimme Armstrongin kanssa tässä huoneessa, hän sai idean. Hän kysyi, haluaisinko poseerata sohvalla niin, että paidat näkyisivät kuvassa.

”Se olisi huvittavaa”, hän totesi.

En tajunnut vitsiä.

Ennen aamunkoittoa Armstrong lähti isosta talosta lopullisesti. Aamu-yöllä kello 4.15 kesäkuun seitsemäntenä päivänä vuonna 2013 Armstrong ajoi Hansenin ja viiden lapsensa kanssa Austin-Bergstromin kansainväliselle lentokentälle, mistä he lensivät reittilennolla Havaijin Big Islandille loppukesäksi.¹¹

Armstrong kertoo, ettei kääntynyt lähtiessään katsomaan rakennuttamaansa taloa. Hänen mukaansa tunteilu ei ole koskaan sopinut hänen pirtaansa. Muutto merkitsi ainoastaan yhden elämänvaiheen loppua ja toisen alkua. Siinä kaikki. Ehkä hän uskoo itse sanansa. Ehkä ei.

Useita päiviä myöhemmin kartanon tiluksilla on enää kaksi Armstrongin omistamaa esinettä. Toinen ei mahtunut muuttoautoon. Se on vuosimallin 1970 musta Pontiac GTO -avoauto, jonka Armstrong sai laulajatar Sheryl Crow’lta heidän paljon julkisuutta saaneen romanssinsa aikana. Suhde loppui, kun Armstrong polki tiehensä juuri ennen kuin Crow sairastui syöpään. Auto, jonka hintalapussa lukee \$70 000,¹² on jälleen muistutus yhdestä Armstrongin epäonnistumisesta.

Viimeiseksi on jäänyt vierastalosta päärakennuksen olohuoneeseen tuotu kokonainen rumpusetti. Muisto miehen entisestä elämänvaiheesta, joka on nyt ohi. *Oh beat the drum slowly and play the fife lowly*, mietin katsellessani rumpuja. Sanat ovat laulusta, jonka tunnen Texasissa työskentelyni ajalta:

*Take me to the valley, and lay the sod o'er me,
For I'm a young cowboy and I know I've done wrong.*

ENSIMMÄINEN OSA

Perheen valheet

1

Lance Armstrongin Linda-äiti on aina oman tarinansa sankaritar. Lindan version mukaan hän ja Lance kamppailivat selviytyäkseen Dallasin Oak Cliffin ankealla kerrostaloalueella Trinityjoen köyhemmällä puolella.¹³ Äidillä ja pojalla ei ollut kuin toisensa. Poika ei koskaan tavannut isäänsä; äiti kasvatti hänet yksin.¹⁴ Äiti kertoi, että opetti pojan pyöräilemään, kannusti urheilun pariin, maksoi välineet, osti heille kodin, kuskasi pojan kilpailuihin, järjesti tälle sponsorit ja lähti joka lauantaiaamu seitsemältä todistamaan, miten Lance päihitti jälleen yhden keskimatkanjuoksijoiden esiteiniryhmän.¹⁵

Omaelämäkerrassaan *No Mountain High Enough: Raising Lance, Raising Me* Linda vatvoo jatkuvasti kysymystä: ”Miten teini-ikäinen yksinhuoltajaäiti onnistui kasvattamaan ilmielävän supersankarin?”¹⁶ Kirjailijan huomautus -osiossa hän varoittaa ”täysin puolueellisesta, subjektiivisesta, vinoutuneesta, selitellystä ja keksitystä”¹⁷ tarinasta ennen kuin aloittaa kertomuksen. Hän jopa kirjoittaa: ”Jollakin toisella saattaa olla erilainen näkemys asioista.”¹⁸ Näin hän haastoi muut kirjoittamaan omat kirjansa.

Linda käytti kolmesta ex-miehestään – Eddie Gunderson, Terry Armstrong ja John Walling – salanimiä. Lancen isää hän kutsui ”Eddie Haskelliksi” 1950–60-luvun tv-sarja *Beaverin* mairean ja juonittelevan henkilöhahmon mukaan. Gundersonit olivat Lance Armstrongin ensimmäinen perhe. Eddie Gunderson ja Linda Mooneyham avioituivat käydessään high schoolia. Lapsi syntyi seitsemän kuukautta myöhemmin.

Haulikkohäät yhdistivät kaksi ongelma-perhettä. Armstrongin molemmat isoisät juopottelivat ankarasti, kunnes heidän vaimonsa lopulta lähtivät lasten kanssa jonkin ikävän välikohtauksen jälkeen.¹⁹ Lancen isän-

puoleinen isoisä oli niin ilkeä, että tukehdutti kissanpentuja hedelmä-tölkkeihin.²⁰ Armstrongin alkoholisti-isällä oli yhtä monta vaimoa kuin hänen äidillään miehiä – neljä.²¹

Armstrongin täyttyessä 20 hänellä oli ollut kolme eri isää: biologinen isä, adoptioisä ja isäpuoli.²² (Kirjansa mukaan Linda Armstrongin epä-onni rakkaudessa on johtunut ”typeristä, oman edun vastaisista ja täydellisen surkeista”²³ valinnoista.) Sen jälkeen Lance joutui luovimaan kymmenkunnan itse valitsemansa isänkorvikkeen välillä.

Linda on luonut uran motivaatiovalmentajana latelemalla latteuksia siitä, miten hän kasvatti maailman parhaan pyöräilijän kautta aikojen. Hän kertoo yleisölleen, että ”kaikki oli meitä vastaan” ja että ”kyse oli selviytymiskamppailusta”. Linda muistelee, miten Lance osallistui keran kilpailuihin New Mexican vuoristossa eikä pojalla ollut edes pitkähihaista paitaa, joten hänen oli pakko lainata äitinsä liian pientä vaaleanpunaista tuulitakkia pysyäkseen lämpimänä. Muilla kilpailijoilla oli hienot varusteet, mutta Lance rikkoi rataennätyksen.

Linda puhuu siitä, miten nousi ”ryysyistä rikkauksiin”²⁴, ja painottaa olleensa ratkaiseva tekijä poikansa menestyksessä. ”Uskon ihan vilpittömästi, että lapset ovat meidän vanhempien valmistamia tuotteita.”

Oman versionsa mukaan Linda on ollut ainoa pysyvä tekijä poikansa elämässä. Hän teki jo varhain selväksi, että vain ja ainoastaan hän kasvat- taisi poikansa. Prosessin ensimmäinen askel oli se, että Linda ei antanut Lancen olla tekemisissä Gundersonien perheen kanssa.²⁵ Armstrongin äiti on kertonut jo vuosia omaa versiota tarinasta. Se on kertomus, joka saa vielä vuosikymmeniä myöhemminkin Eddien Willine-äidin ja sisaren Micki Rawlingsin purskahtamaan itkuun.

Linda Armstrongin mukaan hän kasvatti Lancen yksin; että muut olivat vain mitättömissä sivuosissa riippumatta siitä, mikä heidän panok- sensa oli tai miten pitkään he olivat kuvioissa.²⁶ Hän kutsui itseään yksin- huoltajaksi, vaikka eli ilman aviomiestä vain vuoden ennen kuin Lance oli jo reilusti yli kuudentoista²⁷ – ja jopa tuon vuoden aikana Lindan ensimmäisen miehen perhe kertoo auttaneensa Lindaa tulemaan toi- meen ja olleensa lapsenvahtina tämän käydessä töissä²⁸. Ajan mittaan media paisutteli tarinan traagisuutta ja hehkutti Lindan ja Lancen nou- sua voitokkuuteen ja sitä, että eräs historian suurimpia urheilijoita oli köyhyydessä sinnittelevän ja yksinäisen teiniäidin kasvattama.

* * *

Pyöräilylegendan häkellyttävä nousu ja tuho

LANCE ARMSTRONG saavutti urallaan kaiken – ja menetti sen. Urheilumaailmaa ravistelleen dopingkohunsa jälkeen urheilun kuuluisin hylkiö on suostunut puhumaan medialle vain niukasti.

Juliet Macurin harvinaislaatusissa henkilökohtaisissa haastatteluissa valottuvat sekä Armstrongin luonne että hänen oma näkemyksensä urastaan. Tarinaa syventävät lukuisten Armstrongia lähellä olleiden kertomukset.

Armstrongin pettivät lopulta hänen entiset ystävänsä. He rikkoivat vaikenemisen lain, jonka avulla yleisöltä salattiin karu totuus pyöräilystä – ja sen kultapojasta Lance Armstrongista. *Valheiden ketju* on tyhjentävä kertomus yhdestä urheiluhistorian suurimmista huijauksista.

#kirja

WWW.KIRJA.FI

9 789513 175535

99.1 | ISBN 978-951-31-7553-5